

Pia Leppänen

Nachspiel mit dem Tod

En konsert. Dess skapelseberättelse

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Muusikko
Musikin koulutusohjelma
Opinnäytetyö
5.3.2012

Upphovsman Rubrik	Pia Leppänen Nachspiel mit dem Tod – En konsert. Dess skapelseberättelse
Sidomängd Datum	33 sidor + 3 bilagor 5.3.2012
Examen	Musiker (YHS)
Utbildningsprogram	Musik
Inriktningalternativ	Musiker
Handledare	Lektor Minna Muukkonen
<p>Det här är en studie om att skapa en konsert kring ett tabubelagt men alltid så närvarande tema, döden. Processen som beskrivs sträcker sig över ett års tid och baserar sig på anteckningar och minnen från händelseförloppet. Rapporten belyser de tankar som ligger bakom musiken och andra betydande val. Verket åskådliggör ett sätt att närma sig ett aktuellt och känsligt ämne med hjälp av musiken. Profilkonserten byggdes upp och utfördes av skribenten samt dennas kollega, och grundar sig på nyare musik med pianokompositioner i fokus. Konserten hölls i mars 2011 under Ajassa! 2011, festivalen för ny musik. Till arbetet hör en DVD-inspelning från konserten.</p> <p>I arbetet beskrivs olika skeden av den händelserika processen. I början behandlas bakgrund och samlade intryck, som fungerade som inspirationskälla för konsertens uppbyggnad. Temat döden överblickas genom litteratur och konst, från historia till nutid. Vidare skildras konsertens estetiska och praktiska utformning. Musikvalen motiveras i korthet och kopplas till temat, scenplanering och marknadsföring tangeras. Konsertens musik och karaktär beskrivs och knyts samman med motiven. I slutet reflekteras över helheten och processen från konsertidé till skriftlig rapport.</p> <p>Detta slutarbete som helhet blir lik en reseskildring, och kan användas av någon som vill ge sig på en liknande utmaning eller få en glimt bakom kulisserna. Likväl kan det användas som inspirationskälla eller som en upplevelse.</p> <p>Under förloppet kommer det fram att musiken är ett ypperligt redskap för att inspirera till reflektion över känsloladdade ämnen. Många gåtor förblir ändå olösta och ämnets ofattbara vidd uppfattas först på slutrakan.</p>	
Nyckelord	profilkonsert, temakonsert , döden, piano, fyrhändig pianomusik

Tekijä Otsikko	Pia Leppänen Nachspiel mit dem Tod – Konsertti ja kertomus sen synnystä
Sivumäärä Aika	33 sivua + 3 liitettä 5.3.2012
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Muusikko
Ohjaaja	Lehtori Minna Muukkonen
<p>Tämä tutkielma osoittaa, miten aina ajankohtaisesta, mutta tabuksi julistetusta teemasta kuolemasta, voi luoda konsertin. Kuvailtu prosessi pohjautuu muistiinpanoihin ja muistoihin yhden vuoden ajalta. Raportti valaisee ajatuksia teeman, musiikin sekä muiden tärkeiden valintojen takana. Teos havainnollistaa tapaa lähestyä ajankohtaista ja arkaluontoista aihetta musiikin avulla. Profiilikonsertti pohjautuu uuteen musiikkiin ja keskittyy pianosävellyksiin. Konsertti pidettiin maaliskuussa 2011 Ajassa! musiikkifestivaalin yhteydessä. Opinnäytetyö sisältää taltiointin konsertista.</p> <p>Työssä kuvaillaan tapahtumarikkaan prosessin eri vaiheita. Alussa tarkastellaan niitä vaikutelmia, jotka toimivat inspiraationa konserttia varten; kuolema-teemaa käsitellään kirjallisuuden ja taiteen kautta, historiasta nykypäivään. Lisäksi kuvataan taiteellisia sekä itse konsertin toteuttamiseen koskevia ratkaisuja. Musiikkivalinnat perustellaan lyhyesti ja yhdistetään teemaan. Lavasuunnitelma ja markkinointi esitellään lyhyesti. Konsertin musiikki ja karakterit kuvaillaan ja solmitaan yhteen motiiveihin. Lopussa pohditaan kokonaisuutta ja koko prosessia konsertti-ideasta kirjalliseen raporttiin.</p> <p>Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan matkakertomuksen kaltainen ja sitä voi käyttää samankaltaisten haasteiden oppaana tai mahdollisuutena kurkistaa lavasteiden taakse. Yhtäläillä työtä voi käyttää myös inspiraation lähteenä tai elämyksenä.</p> <p>Prosessin aikana musiikki osoittautui oivalliseksi tavaksi inspiroida tunnepitoisten aiheiden pohtimista. Moni arvoitus jää kuitenkin ratkaisematta ja tämän aiheen käsittämätön laajuus ymmärretään vasta loppusuoralla.</p>	
Avainsanat	profiilikonsertti, teemakonsertti, kuolema, piano, nelikätinen pianomusiikki

Author Title	Pia Leppänen Nachspiel mit dem Tod – A Concert. Its Creation Myth
Number of Pages Date	33 pages + 3 appendices 5.3.2012
Degree	Bachelor of Music, Musician
Degree Programme	Classical Music
Specialisation option	Musician
Instructor	Minna Muukkonen, Lecturer
<p>This thesis presents a process undertaken in creating a concert about death, a taboo to many and inevitable for all. It is based on notes and memoirs over a one-year period. The thesis depicts the music and other production choices along the way. The study shows how death can be addressed with the help of music, despite being a continually present and emotional burdened theme. The concert is built up of mainly contemporary classical music, in particular for piano. Along with colleagues, the author's performance takes centre stage as the profile concert of "Ajassa!" music festival in March of 2011. A DVD recording of the concert is included.</p> <p>The thesis is built up of distinct stages that make up the process. First the background and impressions are introduced, as inspiration for the concert. Through literature and art spanning history to present-day the study presents impressions surrounding the theme of death. This is followed by aesthetic and practical solutions of the concert. Choice of music, planning of stage scenery and promotion of concert are also explained briefly. Musical character is linked to the atmosphere of the theme. In the end the process as a whole is analysed, from concert idea to written report.</p> <p>The thesis can be viewed as a travelogue to help guide others when undertaking a similar challenge. It is also an opportunity to glimpse behind the scenes of making a concert. The study can be used as a source of inspiration or read as an experience in itself.</p> <p>The process reveals how music can inspire to reflect on emotional subjects. Many riddles remain unsolved and the unconceivable extent of the subject is not understood until the finale.</p>	
Keywords	profile concert, theme concert, death, piano, piano four hands

Till Sebu, Affi och Mormor

Innehållsförteckning

Prolog

1	Inledning	5
2	Studium – filosofin bakom det hela	8
2.1	Gåtan	8
2.2	Krönikan	9
2.3	På tapeten	10
2.4	Reliker	12
2.5	Krux	13
2.6	Chiffer	13
3	I kulisserna - praktiken bakom det hela	16
3.1	Musiken	16
3.2	Estrad och attiraljer	18
3.3	Lansering	18
4	Synopsis	20
4.1	Den första skissen	20
4.2	Den andra skissen	20
4.3	Den tredje skissen	22
4.4	Den fjärde skissen	22
4.5	Den femte skissen	23
4.6	Den sjätte skissen	24
4.7	Den sjunde skissen	25
4.8	Den åttonde skissen	26

4.9 Den nionde skissen	26
4.10 Post festum	28
5 Syntes	29
Epilog	32
Källor	33
Bilagor	
Bilaga 1. Programblad	
Bilaga 2. Marknadsföring	
Bilaga 3. Konsert-DVD	

Prolog

Ur programbladet för konserten Nachspiel mit dem Tod:

”Ensikosketukseni kuolemaan oli akvaariossa selällään kellunut kala. En silloin osannut ymmärtää kuolemaa, enkä usko, että ymmärrän täysin nytkään. Miksi kuolemaa on niin vaikea käsitellä? Aikuistuessaan oppii, että myös luopuminen kuuluu elämään. Ehkä se oppi helpottaa kuoleman aiheuttaman lopullisen eron hyväksymistä. Se ei kuitenkaan tee luopumisesta helppoa.

Elämäni aikana en tule koskaan näkemään kuoleman todellisia kasvoja.

Voin vain kuvitella.”

”Min första beröring till döden, var en fisk som flöt omkring på rygg i akvariet. Jag kunde inte förstå döden då, och tror inte att jag gör det fullständigt nu heller. Varför är det så svårt att behandla döden? När man växer upp lär man sig, att även överlåtelse hör till livet. Kanske den läran hjälper en att godkänna dödens slutgiltiga avsked. Det gör det inte ändå lätt.

I mitt liv kommer jag aldrig att se dödens riktiga ansikte.

Jag kan enbart fantisera.”

1 Inledning

Det här arbetet är inte forskning om sorg eller en rapport om olika sätt att dö. Inte är det heller ett facit eller en samling av överflödande visdomar och aforismer om döden. Arbetet försöker inte heller förklara de groteska orättvisorna i världen. Det här är en studie. Ett försök att förstå och föra dialog kring ett mångdimensionellt, tabubelagt ämne. Studien plockar fram döden som moment, Döden som sköter sin uppgift. Det här är efterfest med Döden, Nachspiel mit dem Tod.

Allt fick sin början när vi en blek höstdag blev erbjudna en möjlighet att hålla en profilkonsert under Ajassa! 2011-musikfestivalen. Min kollega Susanna Torvi och jag bestämde oss för att anta utmaningen. Det kom att ge oss chansen att bygga upp en helhet, genom vilken våra röster och tankar kunde bli hörda. Trots väldigt olika personligheter, stod vi i en bra startgrupp. Vårt intresse för pianot och dess färgvärld förstärkte vårt samarbete och vi bidrog båda med intryck från olika håll.

Vi åkte längs en bergochdalbana av idéer, teman och tankar. Temat för konserten skulle gärna vara metamorft, aktuellt, berörande, samt för oss viktigt. Vägen gick alltifrån pianots palett till livscykeln, från fabel och saga till politik. Slutligen föll vi ändå för temat döden och dess mångfald. Det ämnet var en kärna varifrån vi kunde dra trådar till alla våra tänkbara motiv. Jag hade inte en aning om hurudana svängar och backar som väntade framöver men jag satt kvar full av iver.

I mitt yrke möter jag döden främst i form av musicerande på begravingar. Det är inte sällan man ombeds spela några vackra stycken på minnesstunder och vid något skede kändes det rentav som min specialitet. Jag gör det gärna men det känns alltid tungt. Måhända kunde man lätta på bördan genom att bekanta sig närmare med döden. Ge Döden en chans att presentera sig utan betungande omständigheter.

Buddhisterna uppmanas att reflektera över sin dödlighet varje dag. Memento mori, men på ett mindre skrämmande sätt. Kanske vi genom att begrunda döden och på allvar försöka konfrontera den obegripliga realiteten att vi alla ska dö, kunde släppa onödiga fördämningar och kunna njuta av livet så länge det varar? Istället för att ha Buddha som vägledare valde vi Monty Pythons Eric Idle till ledstjärna för vårt projekt.

Han är hjärnan bakom den fyndigt mänskliga sången "Always Look On The Bright Side Of Life".

Samtidigt som ämnet fascinerade och öppnade dörrar, fanns en oro över att ha valt ett för klichéartat eller för målgrupperat tema, eller över att vi skulle anses för oerfarna för att behandla ett så allmäktigt ämne. Det var ändå någonting vi ville ta tag i eftersom det än idag svävar en tabuhalo kring döden, och vare sig man vill det eller inte, är den något som väntar oss alla. Kanske Döden formas i våra egna sinnen. Då kunde det vara bra att ha ett lite bredare spektrum över hurudan den kan vara.

Vi hade nu planerat att koppla ihop två stora makter, döden och musiken, en vanlig kombination genom tiderna. Utan att ta detso större press, önskade vi att kunna bidra med ens en droppe i det oändliga havet. Musiken har en förmåga att gå in på det djupaste i vårt inre, därför kändes det ypperligt att ge oss in på den konstellationen. Pga att vi var väl medvetna om, trots filosoferande och grubblande kring ämnet, att vi inte kunde komma att ge några revolutionerande svar eller lösningar, bestämde vi oss för att kalla musiknumren i konserten skisser. Med skiss menar vi här, i enlighet med lexika, en i mer eller mindre grova drag utförd ytbild, varigenom något avbildas eller framställs. Bilden kan utgöra utkast till ett tillämnat konstverk. Skissen kan också anses som ett mer utarbetat utkast. På det här sättet kunde vi slänga bollen åt lyssnaren, som i sin tur kunde fånga den om hon så ville och forma den i fantasin efter behov. Genom att kalla konserten "Nachspiel mit dem Tod" (Efterfest med Döden) ville vi få fram dödens vardaglighet, förefintlighet, skörhet och rejälhet. Och enligt mångens erfarenhet är det just under efterfesten man kommer in på djupet i diskussionen. Titeln på konserten uppstod uttryckligen under småtimmarna. Titeln kan också föra tankarna till tiden eller momentet efter döden, då vi antingen virrar av känslor eller är helt tomma. Då finns möjligheten att inse något nytt.

Det var självklart för oss, att största delen av programmet skulle bestå av ny eller modern musik. Det skulle erbjuda möjligheten att använda en mångfasetterad färgskala och en uttrycksvidd, som skulle behövas för att få fram temats mångfald. Vi ville också bjuda publiken på moderna musikaliska cocktailbitar, locka lyssnaren till att bekanta sig med nyare konstmusik. Vi tänkte oss att konsertupplevelsen skulle få innehålla även lite tuggmotstånd till den krävande lyssnaren, och den som ville skulle

få använda utrymmet för en personlig utflykt inom det känsliga ämnet. Med dessa ingredienser började vi forma en konsert, som skulle spegla oss och vårt tycke.

Målet med rapporten är att presentera en process om att bygga upp en konsert kring ett alltid så aktuellt men likväl tabubelagt tema, att bena upp arkitekturen och reflektera kring förloppet. Målet med konserten var att inspirera till reflektion kring den mångfald av känslor döden kan väcka.

Här följer en inblick i tankarna bakom skisserna i vår konsert. Jag har baserat texten på anteckningar och minnen från ett års tid. Opuset kan användas likt en reseskildring, om man tänker bege sig ut på liknande vatten. Till en början berättar jag om den utredning jag gjorde för att få reda på hur döden framstår och framstår i konst. Jag relaterar också till andra intryck som satte sina spår på konsertens karaktär. Det här materialet användes för att bygga upp vår helhet och planera våra skisser. Vidare beskriver jag valet av musik samt hur vi förverkligade det praktiska kring det hela. Sedan framställer jag skisserna var och en för sig och avslutar med tankar om processens gång. En DVD-inspelning av konserten finns som bilaga för att komplettera läsoplevelsen.

Likt de stora linjerna i musiken är nyansen på detaljer betydande. Därför har många av ordvalen även i denna skildring en viss karaktär som stöder beskrivandet av den färgstarka processen. Ordet döden med versal eller utan är ett medvetet val och har sin betydelse. Det kitschiga språket speglar inte konserten. Tvärtom kontrasterar det mot den avskalade scenografin.

2 Studium – filosofin bakom det hela

Det här kapitlet är en resumé över den bakgrundsforskning som ägde rum under konsertens konstruktionsfas. Det här var en personlig process och fungerade som mitt egna bollplank. När jag väl hade gjort en första filtrering delade jag tankarna med min kollega. Processen var ett sammelsurium, så jag har valt att presentera den i följande struktur. I Gåtan börjar jag nysta upp det stora mysteriet kring Döden. Krönikan är en inblick i Dödens konsthistoria. På tapeten lyfter jag fram några aktuella konstupplevelser. I Reliker upplivar jag några av mina minnen. Krux tar upp utmaningar i att behandla döden med konst. I Chiffer begrundar jag musikens medel i att tolka döden.

2.1 Gåtan

[DÖD.sbst 1]

1) förhållande(t) att man l. att ngn l. ngt upphör att lefva, upphörande(t) af lifsfunktionerna, lifvets upphörande l. slut; i fråga om människa, djur, växt, kroppsväfnad, cell l. dyl. som tänkes ha själfständigt lif; i fråga om människor vanl. om död framkallad af naturliga orsaker (sjukdom o. ålderdom): vortgång, frånfälle, hädanfärd, men äfv. om våldsam död (t. ex. gm olyckshändelse, på slagfältet l. på schavotten): dödande, afrättning; ofta i förb. med lif (Svenska Akademien 1923)

Genom tiderna har döden fascinerat oss. Man har försökt förklara det kolossala ogripbara och försökt förstå hur det fungerar. Behovet av att tygla eller alstra en bild av döden har präglat mysteriets gång. Olika tankar och idéer har formats i kulturer kring världen. Men istället för att rapportera en lång historia om dödens olika faser, gestalter och förhållningssätt genom tiderna, plockar jag fram och berättar om de drag eller detaljer som jag fastnat för när jag bekantade mig med Döden genom konsten. De är kanske inte de storsinta eller historiskt mest betydande provexemplaren, men för konserten det mest stimulerande och vägledande stoffet. Processen styrdes också av tanken att inte behöva följa de mest stereotypa eller förutsägbara spåren. För att ens lite skala av det bastanta materialet koncentrerade jag mig främst på västerländsk kultur. Att begränsa ämnet mer skulle ha varit förnuftigt. Men det överväldigande stoffet gjorde att jag lockades till att smaka lite här och där. Ingredienserna kom att bestå av gestalter, filosofier, skildringar, toner och politik.

Böcker som lämnade spår i mina tankebanor var bl.a. Chris Townsends "Art and Death", Nigel Llewelyns "The Art of Death", samt Philippe Ariés' "Images of Man and Death". Chris Townsend (2008) filosoferar om att konsten är ett passande sätt att tackla och behandla döden. Han skriver om att döden likt födseln är ett moment som vi inte själva är med om att bevittna, och egentligen kan vi bara ana vad som då sker. Det är kanske då vi med hjälp av konsten kan skapa oss olika lösningar. Döden är förstås inte ett så simpelt koncept. Simon Critchley (1997) skriver i boken "Very little...almost nothing: death, philosophy, literature" om att eftersom ingen har bevittnat det, är döden radikalt motståndskraftig för framställning. Alla skildringar av döden är misstolkningar, eller noggrannare sagt skildringar av absens. Men vare sig vår historias tolkningar av döden är felaktiga eller osanna, berättar de mycket om mänskligheten. De har alltid haft en central roll i kulturen och i nödvändigheten i att skapa konst. Jag ville veta hur människan använt konsten som verktyg i detta ändamål, så jag öppnade historieboken.

2.2 Krönikan

Jag tog reda på hur Döden gestaltats i konsten under historiens gång och hur den gestalten speglat tidens samhälle. Jag konstaterade att Bibeln starkt satt prägel på det västerländska sättet att se på saken. Döden som straff följer länge med. Under mitt besök i Aten bekantade jag mig med det antika Greklands myt om döden och dödsriket som segt har klarat tidens tand. Men människan har ändå oftast valt den makabre framför den mildare figuren av döden. I antikens Grekland var döden en bevingad adonislik yngling, Thanatos, som barmhärtigt vaggade människan till sömns. Däremot målar de tidigaste litterära beskrivningarna i Bibeln döden som en mager benrangellik man på en lika mager häst.

Vidare tänkte jag på hur vår historias gång, krig, hemska öden och sjukdomar gett antydning om hur döden skulle se ut. Liemannen skördar skoningslöst under medeltiden. Den fördjupade kunskapen i anatomi gav en noggrannare bild på människan och Döden får ett mer detaljerat utseende. Medeltidens vanitas vanitatum, får som parhäst carpe diem. Ett skönlitterärt verk, "Den unge Werthers lidanden" av J.W.Goethe, ger i slutet av 1700-talet uppsving mot ett lättare tankesätt om en mer förförisk Död. (se t.ex. Guthke 1999; Janson & Janson 2004)

Jag begrundade hur kompositörerna börjar ta vara på bildkonstnärernas dödsdansmotiv och målar upp på notlinjerna när Döden dansar ner i graven med människor från alla kast (Schwarzbauer 2001). Jag grubblade vidare över hur konstnärer småningom börjar avglorifiera döden, vrida och vända och försöka skapa en ännu mer mångfasetterad bild av fenomenet (Townsend 2008). Från denna historiska överblick fastnade, med tanke på konserten, den modellerbara Döden. Vi och omgivningen skapar oss den Död som vi tror på i stunden.

2.3 På tapeten

När jag väl hade öppnat ögonen för detta ämne, hittade jag tangerande reflektioner på många olika ställen. I bussens och i flygplanets kundtidningar, i dagstidningar, i tv-program, i slumpmässiga böcker, i konsertprogram, i lyrik för sånger vi bearbetade, i slingrande nattliga diskussioner. Det finns tydligt en pågående diskussion kring ämnet och ett behov av att behandla saken. Samtidigt märkte jag hur svårt det var att faktiskt diskutera om döden med folk. Det råder nog ett slags tabu angående ämnet. Vid försök att gå in på saken, skrapades ytan och sen flyttade man helst vidare till ett bekvämare ämne. Varför är det så svårt eller kanske tråkigt att tala om ett så naturligt ämne?

För att utvidga mitt perspektiv och i önskan efter nya impulser, besökte jag ett antal konstutställningar, konserter och dansföreställningar. På Wäinö Aaltonens museum i Åbo besökte jag utställningen "Dödens många ansikten" och på Kiasma i Helsingfors Saara Ekströms "Limbus". På Kabelfabriken såg jag dansföreställningen "Gisellen kuolema ja kauneus", på Luckan i Helsingfors en improvisationskonsert och därtill en mängd konserter som mera indirekt tangerade döden.

Trots den aningen nedlåtande kritiken i Helsingin Sanomat (Heinänen 2010), hittade jag inspirerande faktorer i konstutställningen på Wäinö Aaltonens museum i Åbo (Stiftelsen Åbo 2011, 18.11.2011). Lösningarna kändes kanske praktiska, men några pärlor gjorde upplevelsen värdefull. Heta Kuchkas "Tuomo ja Paavo" (från 2008) berättar om dödens vardagliga ritualer och sändebud. Den dokumentära videoinstallationen handlar om två män, vilkas uppgift är att transportera lik och ordna begravningar. Tanken om det hårda samhället dyker starkt upp under filmen. Den kalla

mentaliteten om att klara sig ensam och själv har tagit form i ytterligheter och resulterar i mumifierade lik, som ingen har saknat i flera år. Den cyniska individualismen kommer att bli ett av motiven i konserten.

Den andra pärlan i utställningen var en liten bronsstaty (11,5x13,5cm), av Erkki Mykrä, i vilken en man ligger harmsen i en eka. Han har nyss vaknat från de döda och grämer sig över att allt var en dröm. Skulpturen är från år 1982 och har fått namnet "Mannen har precis vaknat från de döda och är uppriktigt ledsen". Döden har i många kulturer ansetts som en evig sömn och i det charmiga konstverket njöt mannen tydligt mycket mera i sömnen än i den realistiskt grymma världen. Döden som lättande, skön och befriande blir ett motiv i konserten det också (Samlingsinformation: Åbo Museicenter/Åbo stads konstsamling).

Det tredje konstverket som gjorde intryck på mig var en av Heikki Marilas vanitasmålningar. I dem har Marila citerat och varierat nederländska blomstermålningar från 1600-talet. När man på långthåll beskådar den enorma (200x250cm) oljemålningen "Kukat" XXVII (från 2010), ser det ut som en skål med läckra, saftiga frukter i. Då man närmar sig målningen, märker man att frukterna i själva verket har börjat ruttna och lusten att avnjuta dem försvinner med detsamma. Det finns andra konstverk i samma anda. De hör till vanitaskonst, från latinets *vanitas vanitatum* (tomhet, idel tomhet eller fåfängligheters fåfänglighet), som avser att påminna om livets förgänglighet. Motivet förekommer främst i stilleben och skönlitteratur. Vanitas symboliseras ofta med en dödsskalle, som t.ex. i Shakespeares "Hamlet". Vanliga framställningar på motivet är också vissnade blommor, ett slocknat ljus eller ett timglas. I musiken har den tagit formen av dödsdans, danse macabre. Jag funderade om det kanske var möjligt att överföra vanitastämningen till musiken utan att göra det genom dödsdans. Första satsen ur Robert Schumanns opus 102, "Stücke im Volkston", bär namnet "Vanitas vanitatum. Mit humor". Schumann närmar sig vanitasfenomenet genom cellons och pianots lätt ironiska dialog. Det här med vanitas var också någonting jag ville ta vara på och det kom att bli ett av konsertens teman. Temat varvas dock med det mindre allvarliga mottot *carpe diem*, fånga dagen.

Improvisationskonserten förstärkte en bild av den stereotypa uppfattningen om döden vi lätt lutar oss emot. Konserten gick ut på "Soundpainting" (ljudmåleri), dirigenten inspirerade musikerna med ett slags teckenspråk. Publiken fick bidra med ord, text och

bilder som styrde mot olika teman. Temat döden gav ett leende på musikernas läppar och verkade inte behöva desto mer eftertanke. Ensemblen improviserade ett roligt men förutsägbart scherzo. Dansföreställningen "Gisellen keveys ja kuolema" öppnade däremot nya tankar om dödens abstrakta men ändå påtagliga perspektiv (Zodiak Uuden tanssin keskus, 18.11.2011). Genom det naturligt intima kroppsspråket förmedlar dansarna en fräsch vinkel på ämnet. Saara Ekströms "Limbus" på Kiasma bidrog också med en utvidgande syn (Kiasma Museet för nutidskonst, 18.11.2011). Limbus syftar i det här fallet på en mellanfas, en diffus gräns efter döden eller före födseln. Motsatserna ful och vacker, levande och död, medveten och omedveten existerar samtidigt i konstverken.

2.4 Reliker

För att påminnas och inspireras av våra konstnärers tolkningar av döden, gjorde jag min reguljära rundtur på Ateneum i Helsingfors (Konstmuseet Ateneum, 18.11.2011). Hugo Simbergs Död är skonsam och nästan mänsklig i sin plikttrogenhet då han kommer på besök. I en av bilderna, "Döden lyssnar" (från 1897), har Döden stannat en stund, för att lyssna på när pojken i huset spelar en melodi på sin violin. I "Bonden och Döden" (från 1896) går Döden böjd och ledsen iväg med bondens nyfödde. Jag bjuder den Simbergiska Döden som empatisk musikvän till konserten.

För att inte lämna det Bibliska exemplet ensamt, vill jag plocka fram ett ytterligare smakprov från litteraturen. En plats som kanske omedvetet har satt prägel på min tankevärld, ett spår från barndomsåren, är Körsbärsdalen i Nangijala. I Astrid Lindgrens "Bröderna Lejonhjärta" behandlas döden på ett kanske mörkt men sagolikt sätt, Körsbärsdalen i Nangijala beskrivs som ett paradiset. Som barn hade det knappast någon djupare mening för mig men senare har jag börjat uppskatta Lindgrens skildring av döden. Jag hoppades kunna föra fram en Nangijalsk atmosfär vid något skede av konserten.

Jag minns tydligt min fantastiska lärare i musikhistoria som burrhårig, med kropp och själ, visualiserade Camille Saint-Saëns "Danse macabre". Döden, gestaltad som ett skelett, dansar långdans ner i graven med människor från alla stånd. Lärdomen om allas likvärdighet inför döden ristades in i våra små sinnen. Döden har behandlats flitigt även i musiken, som ren bruksmusik och i mer draperad form. Det fascinerande ämnet

har inspirerat många tonsättare och det har uppkommit kompositionsformer enkom för musiken men förstås även lånade från andra konstgrenar. Danse macabre, dödsdansen, är ett sådant viggat fenomen. Det är en form av vanitaskonst. En seglivad bild av döden skapades under 1400-talet i och med dödsdansmotivet (Schwarzbauer 2001). Motivet har som avsikt att påminna oss om livets förgänglighet. Konserten kryddas även av detta dödsdansmotiv.

2.5 Krux

Uttrycket "carpe diem", fånga dagen, anses av vissa vara motsatsen till vanitas vanitatum. Mottot uppmanar till att snabbt börja ägna sig åt jordisk njutning, livet är den tid vi har. Tanken låter uppbyggande, men kan carpe diem i överdrift leda till isolerande och nedbrytande själviskhet? Townsend (2008) skriver om dilemmat i att skapa nutidskonst om döden. I dagens förmåns- och bekvämlighetssökande samhälle känner man inte längre igen döden som ett fundamentalt element av människolivet, och konst anses inte som mera än tillfällig underhållning. Vi har säkert rätt till att ha låga förväntningar på konstens etiska prestationsförmåga, fortsätter Townsend, då den är så hårt tyglad av ekonomin i vårt nyliberala spektakel-samhälle.

Philippe Aries (1985) skriver om att Döden i modern tid tappat ansikte och personlighet. Detta började hända i början av 1900-talet. Förr dog man omringad av sina nära och kära, idag är döden institutionaliserad och vi dör ensamma på sjukhus. Vi skyfflar undan de döda och vill inte tänka på saken. Dödens personlighet blir klinisk och ointressant.

2.6 Chiffer

Hur kan vi beskriva sådana här motiv i musiken? Hur har våra kolleger genom tiderna fått fram sitt budskap? Det är inte många svar som ligger färdigt serverade på silverbricka. Men om man lyckas dechiffrera ett rätt verk hittar man budskap som är, om inte före sin tid, åtminstone mycket en vogue. Fantastiska exempel har vi i romantikens poesi där diktaren är överentusiastisk över att begripa människans sammanhang i världsalltet. Musiken till texten komponeras också således triumferande och skön. Kompositörer fungerar i och med textanalysen som samhällets speglar. Redan tidigare har man sett på döden som ett festligt och befriande skeende. J.S. Bach har skrivit t.ex. kantaten "Ich habe genug" BWV 82, som handlar om fullbordan och

dödslängtan. I den blandas börjans vemod med den växande mäktigheten och segerglädjen. Med hjälp av lyriken kan vi ge en god hänvisning till det vi vill säga. Sen har vi några inrotade musikaliska mönster, teman, rytmer och melodier som vi associerar med döden och som kan hjälpa oss på traven.

Döden har, vid sidan om kärleken, alltid varit ett starkt återkommande tema i musiken. Men att hitta litteratur om ämnet var alls inte så lätt som man kunde ha förmodat. Kanske ämnet är för stort att greppa. Efter en mängd bibliotek, kataloger, och databaser hittade jag en handfull med böcker och artiklar. I artikeln *Der Totentanz* (Schwarzbauer 2001) berättas om hur man parallellt med de andra konstgrenarna försökt förstå det stora obegripliga och närmast sig saken från olika håll. Men också i musiken är det först under 1900-talet som kompositörer börjar avglorifiera döden. György Ligeti lyfter romantikernas dödsdans, danse macabren, till en ny dimension och komponerar år 1978 operan "*Le Grand Macabre*", "*Den stora makabern*". I den reflekterar han över den tabubelagda dödstematiken och ifrågasätter dödens värdighet.

All denna underrättelse samt alla impulser fick mig småningom att se den enorma bredden på det tema vi hade gett oss in på. Jag märkte också hur mycket vår bild av döden påverkar vårt förhållningssätt till livet och med det hela samhället.

Det händer lätt när man rör sig på ett så känsligt och djupsinnigt ämne, att man blir alltför tankediger. Då är det bra att dras ner på marken och se sanningen i vitögat. Trots det allvarliga temat, ville vi frambringa en bouquet av *espri* med hjälp av vår ledstjärna Eric Idle. Han skrev år 1979 sången "*Always Look on the Bright Side of Life*" som blivit lika populär på fotbollsmatcher som på begravningar. I den har han kristalliserat en läcker version av livets mysterium. Man kan tänka sig att den parodierar de prutthurtiga sångerna i Disneys fantastiskt livsbejakande filmer. Huvudbryet blev hur vi skulle förmedla detta genom våra tolkningar. Men lite ironi kändes som en essentiell piff i den fylliga soppan.

Dessa samlade motiv och ingredienser delade jag regelbundet med min kollega. Vi lät det smälta och förberedde oss på att ta tag i det praktiska. Vi valde att använda följande motiv: Den mångfasetterade och modellerbara, den cyniska, den lättande, befriande och naturliga, den plikttrogna Simbergska, den lindrande Nangijalska, den

rättfärdiga, den skonsamma, samt den ironiska Döden. Vi ville också föra fram en tanke om att påminnas om döden på ett vidsynt sätt. Att kunna tänka på döden utan ångest, kan kanske befria oss från onödiga blockeringar. Vi började nu snurra på det här materialet och spinna det till något slags röd tråd. Med dessa nya lärdomar och intryck samt våra samlade erfarenheter kunde vi ta ett steg närmare den kommande konserten.

3 I kulisserna – praktiken bakom det hela

Det här kapitlet handlar om hur min kollega Susanna och jag formade och byggde konserten rent praktiskt. Vilseledande stigar, som inte ledde till någon märkvärdig aha-upplevelse, har jag skalat bort. Först berättar jag om hur musiken kom till oss. Sedan återger jag några tankar som låg bakom den visuella estetiken. I slutet av kapitlet tangerar jag den marknadsföring vi gjorde.

Vår startgrop såg inspirerande ut, den hade fått lite form sedan vi steg ner i den. Våra ramar för konserten gav lämpligt med utrymme. Vi skulle skapa en profilkonsert för en nymusikfestival, d.v.s. en konsert som avspeglar våra tankar om musiken. Det utmanande ämnet för konserten styrde tankarna även i de mer praktiska valen.

3.1 Musiken

En lärorik process ägde rum när vi valde musiken till konserten. Vi läste och lyssnade, frågade och bläddrade genom repertoar för piano duo. Innan vi slog fast temat hade vi hunnit bekanta oss med en hel del repertoar. Musik för två pianister är en populär kompositionsform, så det blev att gallra med hård hand. Temat kom att begränsa en del, men samtidigt ville vi inte låta det inrama oss alltför mycket. Med tanke på vårt gemensamma intresse för nyare musik, samt beaktande Ajassa!-musikfestivalens riktlinjer, kunde vi dra ytterligare en genrebegränsning. Vårt mål var att bjuda publiken på cocktailbitar av olika musikaliska slag, så vi ville välja mångsidigt. Tuggmotstånd skulle erbjudas för den som föredrar lite utmaning.

Ett höstligt möte med kompositören Herman Rechberger gav idén till verket "Cinco Canciones sobre poemas de Federico Garcia Lorca", för sång och piano. Tonsättaren var på besök för att preparera oss för ett kommande kammarmusikläger inom ny musik. Tanken på möjligheten att samarbeta med kompositören inspirerade ytterligare, vi lyckades styra in på samma tankebanor och interaktionen fungerade bra. Sångerna tangerar döden ganska direkt och skulle passa ypperligt som en vinkling i tematiken. Människorösten skulle komplettera pianot för att uppnå vår eftersträfvade klangvärld. I den här musiken kunde den plikttrogna Döden känna sig hemma.

György Kurtágs verk "Játékok", för två pianister, inspirerade med sin brokiga karaktärspalette och lockade med de åtskilliga associationsmöjligheterna. Musiken

välkomnar bl.a. den mångfasetterade, den modellerbara, den cyniska, den ironiska och den skonsamma Döden. Även här försökte vi ordna ett samarbetsprojekt men lyckades inte av en eller annan orsak. Vi skulle gärna ha träffat Kurtágs elev Kristiina Junttu, som skrev sin doktorsavhandling om Kurtágs Játékok-pedagogik. Vi fick nöja oss med att söka inspiration direkt från hennes avhandling och nätsidor (Junttu 2010). Det var som tur också mycket berikande. Junttu berättar bl.a. om hur Kurtág tänker att man skall närma sig verken. Kurtág har komponerat stycken som ger möjlighet att spela, lyssna och uppleva med hela kroppen och alla sinnen. Notationen är beskrivande och bågarna mellan avlägsna toner lockar till att skapa och känna spänningen i förhållandet mellan ljuden. Tempobeteckningar och oexakta rytmer har för avsikt att fresta till frihet och kreativitet. Vi försökte närma oss musiken öppna och resonerande. Uttrycket skall komma naturligt genom att lyssna på sig själv som helhet.

En regnig eftermiddag på biblioteket väcktes oerhörd tjusning för Maurice Ravels "Ma Mère l'Oye". Vi hade bläddrat igenom en massa olämpligt material och det kändes som en uppenbarelse när de fabulösa, impressionistiska tonerna nu smorde tankarna. En lika lättande och skön känsla ville vi förmedla i vår konsert. Den naturliga och lindrande Döden skulle få sin chans att visa sig. Det skulle bli bra motvikt till de andra verken. I denna ursprungliga fyrhändig version skapar Ravel en privat sagovärld. Kompositören var en stor vän av sagor och samlade på mekaniska leksaker. Han älskade att sätta dem igång, väcka dem till liv. Vi ville gärna göra ett försök på att uppliva sagovärlden, därmed leka på gränsen av levande och icke levande. En av våra tankar var också att framföra musik i olika stilar, och med detta impressionistiska inslag såg det riktigt bra ut på den fronten. När vi bestämt oss för dessa stycken, var det bara en anslående final som fattades.

Vi kanske hypnotiserades av Philip Glass' "Les Enfants Terribles" för vi kunde inte ge upp tanken att få spela ens ett fragment ur operan. Verket är komponerat för tre pianon och fyra röster. Redan den speciella uppsättningen inspirerade och vidare fängslade de minimalistiska men samtidigt grandiosa tonerna. Musiken bäddar för vanitas eller carpe diem, för rättfärdighet och mäktighet. Problemet var bara att det inte fanns noter tillgängliga för vanligt folk. Vi gav ändå inte upp och efter lång brevväxling med det danska musikförlaget fick vi noterna skickade till Helsingfors några veckor innan konserten. I avtalet ingick det att vi hade rättigheten till att en gång få

spela två satser ur operan. Den konsertkvällen, 16.3.2011 i Helsingfors, nämndes även på Philip Glass´ officiella hemsidor (Dunvagen Music Publishers 2011) (se bilaga 2).

3.2 Estrad och attiraljer

För att lämna utrymme för fantasin ville vi hålla scenografin samt annan utstyrsel mycket enkel. På scenen skulle endast finnas det väsentliga och belysningen skulle vara anspråkslös men ändå stödande. Konservatoriets konsertsal erbjöd en bra möjlighet att skapa rätt stämning. Vi gjorde en scen- samt belysningsplan och diskuterade med ljusdesigner Tuukka Törneblom, som skulle sköta om det tekniska i salen. Här följer ett utdrag ur mina anteckningar:

Två svarta flyglar står mitt på scenen från början till slut. Ingenting annat får störa harmonin. En ljuskägla i varm ton belyser det som skall stå i rampljuset. I de första scenerna syns bara den ena flygeln och två pianister. Mellan varje skiss slocknar ljuset och det blir kolsvart. Mörkret varar i 15 sekunder, så vi hinner byta plats eller växla om till nästa moment, sedan tänds det igen och musikerna är i sin nya position. När sångaren träder in, får han en egen ljuskägla. Då ett tredje piano inte kommer att behövas förrän i finalen, bestämmer vi oss för att hålla det undan tills dess. Och eftersom det inte riktigt diskret går att flytta in ett tungt instrument i mörker och tystnad, gör vi det till ett nummer. Pianot får skuffas dramatiskt in av de kostymklädda sångarna i den nionde skissen. För att inte synas under mörkret på scenen, är dresscoden svart.

Gärna kunde det ha fått vara lite färg på scenen men nu blev det svart av praktiska skäl. De eftersträlvade färgerna förmedlade vi istället genom klangerna och stämningen.

3.3 Lansering

Affischen (se bilaga 2) för konserten landade i samma sfär som scenen. Den skulle vara enkel, fängslande och klar. På bilden skulle förekomma profilkonsertens skapare samt en nyans av att det är fråga om efterfest med Döden. Jag konsulterade en sakkunnigare designer och samarbetet resulterade i en bild i svarta, vita och gråa nyanser. Någon eller någonting som kan tolkas som Döden är gestaltad i vänstra nedre hörnet. Ovanför filosoferar och funderar Susanna och Pia med ett glas i handen.

Konsertens titel, tidpunkt, plats, kompositörer och musiker framkommer i texten på affischen.

I programbladet (se bilaga 1) för konserten användes samma stil, font, bilder och stämning som i affischen. Som inledande ord ville jag skapa en berättande text, som kan ge lyssnaren en aning om vad vi vill säga med konserten. Texten formades vardaglig men filosoferande och erbjuder lyssnaren en riktning mot fantasins vägar. Vidare lade vi in översättningar på sångtexterna, namnen på de medverkande musikerna samt en kort presentation på vår piano duo.

För att marknadsföra vår konsert, delade vi ut affischer runtom i staden, grundade en facebook-sida (se bilaga 2) samt lät ryktet spridas om något stort som skulle hända. Vårt omnämnande på Philip Glass officiella hemsida var en succé och genom vår reklam på Metropolias nätsida (se bilaga 2) fick vi ännu några krokar ut i jakt på publik.

4 Synopsis

I det här kapitlet berättar jag om skisserna i konserten (se bilaga 1 samt 3(DVD)). Jag presenterar musikstyckena och målar upp en reminiscens av stämningen i skissen. Meningen är inte att styra lyssnarens tankar alltför mycket, utan att lämna utrymme för associationer och endast sylfidiskt ge riktning. Vi spelar inte för att predika eller för att ge en färdig lösning. Det är därför vi kallar dem skisser, utkast. Jag kopplar skisserna till våra motiv eller bjuder på alternativa tolkningar. Kapitlet avslutas med tankar efter konserten.

Scenen står mörk. Publiken sitter på sin plats. En strålkastare i varm nyans tänds och lyser upp en svart flygel. Vid flygeln sitter två pianister. De spelar ett stycke varefter det blir mörkt igen. Efter några andetag tänds strålkastaren pånytt och det är dags för följande skiss. Tempot och utseendet på skisserna varierar. Mörkret mellan skisserna är alltid identiskt i nyans och varaktighet.

4.1 Den första skissen

György Kurtág: Harangok (Klockor)

Klockorna slår och kallar folket på plats. "Hör på oss, vi har någonting att berätta!" György Kurtág har komponerat serien Játékok för att presentera pianots värld och möjligheter. Mångfaldigheten blomstrar i de avantgardistiska kompositionerna. Vi valde att uppföra den fjärde Játékok-boken, vilken består av fyrhändiga stycken samt stycken för två pianon. Verket lämnar utrymme för konstnärlig tolkning och de korta styckena har alla sin särskilda karaktär.

"Harangok", "Klockor", är ett fyrhändigt stycke som i messiaensk anda använder övertonerna för att bilda en speciell sfär. En klar, yngre och ivrigare klocka klingar i övre registret, medan den gamla klockan fortsätter sin eviga klagan. Klockan har länge fungerat som symbol för sammankallning. Alltid när något har hänt har klockorna signalerat om det. Vi ville börja konserten med ett kallrop som meddelar att det är någonting som kommer att ske. Börjans klockor kan även tolkas som kyrkklockor i sammanhang med begravning.

4.2 Den andra skissen

György Kurtág: Prelúdium és valcer F-ben (Preludium och vals i F), Hommage á Sáy László (Hyllning till Sáy László) , Hommage á Halmágyi Mihály (Hyllning till Halmágyi Mihály) , Kéz a kézben (Hand i hand).

I en fartfylld vals strävar vi mot en stämning av danse macabre, dödsdans. Här får vi möta den rättfärdiga Döden. "Preludium och vals i F" är ett fyrhänt stycke som genom att enbart använda tonen f skapar en dansant karaktär med stora hopp och repetitioner. Temat påminner om motivet från andra satsen ur Beethovens nionde symfoni, så stycket präglas av en invand ståtlighet. Som i danse macabre ställer sig alla likvärdiga inför döden och till samma toner dansar både rik och fattig ner i graven.

Tempobeteckningen i "Hommage á Sáy László" lyder Allegro Indifferente. Det är också ett stycke som man, komplext nog, med lite ansträngning får att låta rätt likgiltigt. Med det här stycket vill vi spegla den avsiktliga ignoransen, som i dagens samhälle inte är en ovanlig syn. Stycket består av förslagsbeklädda åttondelar, som i staccato bildar ett lustigt tema. Temat konverserar i de olika stämmorna och byter skepnad genom inversion.

I "Hommage á Halmágyi Mihály" slås skalmajor och cymbaler ihop. Folkmusiken kommer fram och en påträngande stämning råder. Det fyrhändiga stycket kan tänkas som en vidare dans eller som ett folkligt, brutalt sätt att tackla döden. En viss exotik kryddar det hela.

De sista dragen i den andra skissen spelar vi "Hand i hand", "Kéz a kézben". Stycket är skrivet så att de mellersta stämmorna (läs händerna) har bytit plats och det ser ut som att vi faktiskt spelar hand i hand. Kompositionen är skriven i obestämda tempon och slutet är öppet. Vår version slutar i ett långt diminuendo och abrupt mörker. Den här biten kan tolkas exempelvis som oändlighet eller kanske som vänskap. Den hånande, ignoranta skissen avslutas således med lite hopp. Döden visar här sin modellerbara sida, sitt mångfasetterade ansikte. Till och med en glimt av ironi kan urskiljas i den färggranna skissen.

4.3 Den tredje skissen

György Kurtág: Verés (Slagen), Dühös korál (Den fruktansvärda koralen), Tanulmány a "Hörderlin" (Lägesväxlingsövning till "Hörderlin" sånger)

Ångest, våld och ilska är närvarande i den tredje skissen. Konfrontationen i "Verés" är uppenbar. Stycket är ursprungligen skrivet för två pianon, men i sin åttonde Játékok-bok har Kurtág skrivit den för fyrhändigt piano. Tyvärr finns boken endast som manuskript men vi vågade ändå ta oss friheten att uppföra stycket på ett instrument. Pianisterna tvingas kämpa för sitt utrymme och slagen är aggressivt skarpa. "Den fruktansvärda koralen" fortsätter fyrhänt i samma stämning men som en extra dimension klingar en nasal, koralartad stämning. Korál är liturgisk sång eller musik, kyrkosång, kyrkomusik eller melodi till kyrklig sång, koralmelodi. Idag menar man med korál vanligen också psalm eller psalmmelodi. "Tanulmány a "Hörderlin"" bygger upp en hårresande och tryckande atmosfär. Den kromatiska spänningen bildar extraordinära klanger och nyanserna flätas in i varandra. Stycket är kort men anslående.

Denna obehagliga och arga skiss presenterar den cyniska och obarmhjärtiga Döden. De kromatiska tongångarna speglar lidelse och smärta. Det kalla sättet att strida om utrymme i musiken påminner oss om samhällets grymma sida, som konstruerar en Död utan ansikte.

4.4 Den fjärde skissen

Maurice Ravel: Ma Mère l'Oye (Gåsmors sagor)

Som ett upplyftande, väntat besök, skrider Maurice Ravels "Gåsmors sagor" in i salen med sin färgrika klangvärld. De impressionistiska nyanserna har i syfte att lätta på den ångest som byggts upp innan. Den fjärde skissen står för det lättande, naturliga, det vackra och det befriande. Inom den här skissen ryms också en strävan mot en Nangijalsk atmosfär. Den sammetslena "Törnrosas pavane" leder oss hypnotiskt in i sagovärlden. Döden som en evig sömn är inte alls en ovanlig tanke genom historien.

I det andra stycket är döden närvarande. I historien om Tummeliten, försöker de desperata föräldrarna bli av med sina barn, för att de inte längre kan livnära dem alla. Barnen vilseleds in i skogen, men listigt nog hittar de vägen hem med hjälp av småstenar som Tummeliten lämnat efter sig. Den andra gången går det värre. Föräldrarna har tagit all småsten och Tummeliten har endast brödsmulor, som han försiktigt märker ut vägen med. Barnen lämnas ensamma i skogen och när Tummeliten försöker hitta hem igen, är brödsmulorna borta. Fåglarnas sång ekar i skogen. Stämningen i musiken är ledsen, ensam och blåögd. De långa legatolinjerna bildar en stig genom stycket och fåglarna kvittrar omedvetet ödesdigert.

”Pagodernas kejsarinna” stiger fram i en marsch, som är alldeles för munter för att vara marche funebre (begravningsmarsch). Marschtakten i mellanregistret påbyggs av en sprudlande sopranstämma som med en asiatisk nyans väcker upp hela landskapet. I det högfärdiga mellantemat möter den gamla visa den unga ivern, likt i Kurtags Klockor.

I ”Samtal mellan Skönheten och Odjuret” kontrasterar det ljusa, naiva valstemat med de mörka dissonanserna. Samtalet resulterar ändå småningom i harmoni och de förtrollande glissandona lyfter oss upp till en befriande sockersöt sfär.

Magin fortsätter och i ”Den förtrollade trädgården” kan vi känna närvaron av en större makt. Något vist och mystiskt gömmer sig i de gamla, livserfarna träden. Den långsamt svajande melodin förvandlas till vackra, sagolika arpeggion och före det präktiga slutet har börjans melodi uppnått en bedårande varm klang. Skissen avslutas i värme och hjärtlighet, ödmjukhet och mäktighet. Det är en sida av Döden som vi vill påminna om.

4.5 Den femte skissen

Kurtag: Köd kanon (Dimkanon), Kyrie

En mera allvarsam och andlig stämning faller över scenen när de första klangerna i ”Köd kanon” pressas ner med underarmarna. Dimmiga kluster följs av suddiga glissandon och bildar en svävande kanon. Den sista klangen består utav hela spektret av toner. Vi sänker oss ned mot tangenterna och låter varenda ett ljud hitta sin plats i

klustret. Meditativt och religiöst följer "Kyrie". Kyrie är ursprungligen en benämning på en kyrkobön, avsedd att sjungas. Den inleds med orden "Kyrie eleison", "Herre, förbarma dig". Vi strävar i klangen till ett klosterlikt utrymme. Den meditativa stämningen kan ge hopp om att gestalta en skonsam Död. Många har genom tiderna sökt förklaring och tröst till döden även genom en religion. I våra tankar kan vi alla komponera vårt eget rekviem.

4.6 Den sjätte skissen

Herman Rechberger: Cinco Canciones sobre poemas de Federico Garcia Lorca (Fem sånger till dikter av Federico Garcia Lorca)

Den sjätte skissen landar rakt i vardagen. Oavsett sin nästan religiösa, recitativa början, är kanske den här skissen mest konkret av de alla. I "Cinco Canciones" får vi möta döden i olika sinnesstånd, berusad eller förundrad medan sorgetåg lunkar fram. Här kan vi inbilla oss den Simbergiska Döden, som mänskligt grubblar över sitt nästa uppdrag. Han tar tid åt sig för att lyssna på musiken. Den första sången, "Cada Canción" (Varje sång), inleder verket berättande. I den följande sången, "Malagueña", går den plikttrogne och berusade Döden ut och in i krogen och funderar på sitt nästa uppdrag. Gitarren ljuder dramatiskt och folket är nedstämdt. En obehaglig odör tränger in på scenen. I och med mörkret kan publiken inte luta sig på de trygga översättningarna i programbladet (se bilaga 1). Istället får de möjligheten att smaka och känna på den spanska artikulationen.

Malagueña

*La muerte
entra y sale
de la taberna.
Pasan caballos negros
y gente siniestra
por los hondos caminos
de la guitarra.
Y hay un olor a sal
y a sangre de hembra,
en los nardos febriles
de la marina.
La muerte
entra y sale
y sale y entra
la muerte de la taberna.*

I "Camino" (Vägen) rider ett sorgetåg rytmiskt genom spanska vyer. De anländer till korsens labyrint, gravgården, i en sömnig habanero. Men vart de slutligen är på väg begrundas genom hela stycket.

Camino

*Cien jinetes enlutados,
¿dónde irán,
por el cielo yacente
del naranjal?
Ni a Córdoba
ni a Sevilla llegarán.
Ni a Granada la que suspira
por el mar.
Esos caballos soñolientos
los llevarán,
al laberinto de las cruces
donde tiembla el cantar.
Con siete ayes clavados,
¿dónde irán,
los cien jinetes
Andaluces del naranjal?*

"Despedida" (Avsked) är en sång om sista önskan och förberedande av livet efter detta. Balkongdörren önskas lämnas öppen, så att den bortgångne kan få följa med vardagens händelser från andra sidan även i fortsättningen.

Despedida

*Si muero
Dejad el balcón abierto
El niño come naranjas
Desde mi balcón lo veo
El segador siega el trigo
Desde mi balcón lo siento
Si muero
Dejad el balcón abierto.*

Verket avslutas med "Cada Cancion", som är identisk med den första sången, men framförs en liten ters högre. De märgfulla, spanskryddade tonerna har fyllt salen och döden har återigen presenterat en annan sida av sig.

4.7 Den sjunde skissen

En ensam flygel projiceras på scenen. Det går en minut av tystnad. Kanske det är en minut av undran, eftertanke. Den mustiga kompositionen av Rechberger och de kraftiga dikterna av Lorca kräver ett litet andetag, så vi bjuder på det. Samtidigt vill vi

ge tankeutrymme för det osagda, det olösta. Vad har hänt här? Varför denna tomhet, denna tystnad? Varför överhuvudtaget? Vad om döden bara är ett slut? Det är inget, det följs av inget, ingenting. Är det en för skrämmande tanke för oss människor? Kanske vi därför hittar på en massa teorier, sagor och skeenden kring detta fenomen. För att distrahera oss från verkligheten.

4.8 Den åttonde skissen

Kurtag: Sarabande, Hommage à Paganini

I nästa strålkast sitter två pianister vid egna instrument och börjar spela en lösformad saraband. Den enas mjuka impuls får den andra att svara. Lika meningslöst som stycket börjat, försvinner det i intet. En svag doft av ensamhet, anonymitet och frånvaro svävar en stund i luften, men försvinner snabbt i förglömmelse. Kluster i piano pianissimo startar från olika håll och kanter när "Hommage à Paganini" växer fram. Ett kort ögonblick ser det bagatellartade stycket lite solljus i de sega glissandona, men spårlöst försvinner även Paganini med ett nästan omöjligt diminuendo. Det märkvärdiga stycket varar en så kort stund att vi knappast lägger större vikt på att komma ihåg det. Den åttonde skissen speglar omedveten ignorans. Den står för de små öden som på ett eller annat vis trängts i skymundan.

4.9 Den nionde skissen

Philip Glass: Les Enfants Terribles, Scen I och II

Två kostymklädda män skuffar mödosamt in en stor svart låda, pustar ut och försvinner tillbaka i mörkret. Lådan visar sig vara ett piano och en liten svarthårig pianist sätter sig vid det. PAMM! och dramat har börjat. Två flyglar och ett piano målar med välartikulerade drag en pondusfull Ouvertyr. Philip Glass minimalistiska musik är allt annat än smått eller obetydligt. Som en hel orkester bildar pianon ett landskap som efter de piskande ackorden och oktavgångarna följs av mer melodiska tongångar. Den nionde skissen andas heroism, offring och prakt.

Den andra scenen, "Paul is Dying" (Paul dör), fortsätter direkt inpå "Overtyren". En dov bas medföljs av hypnotiska, brutna ackord. De ofta förekommande taktartsbytena gör lockelsen att falla in i trans ännu större. Efter en lång förberedelse tänds strålkastarna över sångarna och de får en chans att berätta sin version av snöbollskriget. En naiv, löjlig bagatell har snöbollsartat vuxit till sig och nu ligger Paul döende. Dramatiken i den hypnotiska kompositionen växer segt med ett långt crescendo och volymen blir mustigare ju längre det fortskrider. Snön och den beskrivande musiken fungerar här som en påminnelse om livets förgänglighet. Skissen, och med detta hela konserten, avslutas i en unison skildring ackompanjerat av tre pianon.

Som extra nummer hörs Jean Sibelius "Demanten på marssnön" för sång och piano. Verket för fram ett budskap som sätter pricken över i:et. Sibelius har tonsatt en dikt av Josef Julius Wecksell, den orkestrala tonsättningen målar upp landskapet i dess kalla och varma klanger.

*På drivans snö där glimmar
En diamant så klar.
Ej fanns en tår, en pärla,
Som högre skimrat har.*

*Utav en hemlig längtan
Hon blänker himmelskt så:
Hon blickar emot solen,
Där skön den ses uppgå.*

*Vid foten av dess stråle
Tillbedjande hon står
Och kysser den i kärlek
Och smälter i en tår.*

*O, sköna lott att älska
Det högsta livet ter,
Att stråla i dess solblick
Och dö, när skönst den ler!*

4.10 Post festum

Tankarna efter konserten sprudlade åt många håll. Adrenalinets som stigit i den ståtliga finalen fick musikerna att känna sig väl belåtna. Publiken verkade också mycket nöjd; berömmande och upplyftande kommentarer delades i foajén. Vi fick senare även e-post med uppmuntrande respons.

Vi var nöjda över den publikmängd som tog sig på plats, trots samtidiga tävlande evenemang. Runt sjuttio personer hade hittat sin väg till konservatoriets konsertsal. Musikmässigt och tekniskt sätt lyckades konserten bra. Finslipningen i den impressionistiska klangvärlden och balansen i finalens extraordinära ensemble, kunde dock ha varit ännu mer utsökta. Förverkligandet av ljusarrangemangen fungerade lyckligtvis fint. Det var spännande att se hur det skulle lyckas, för vi hade inte haft möjlighet till att öva in det före konserten. Vi fick helt enkelt lita på ljusmästarens yrkesskicklighet och på att vi skulle orientera rätt på den mörka scenen.

Jag kunde absolut tänka mig att jobba med ett liknande projekt. Jag fick berika mina musikaliska, kulturella och sociala sinnen och kunskaper, arbetssätten och miljöerna växlade lämpligt. Kollegerna var inspirerande och samarbetet fungerade förträffligt. Vi skulle gärna ha förverkligat konserten några gånger men avtalet för Les Enfants Terribles begränsade oss till detta enstaka tillfälle.

5. SYNTES

Varje slut är också en början. Vare sig det handlar om mindre eller större saker än livet stämmer det säkert. Som livscyklar och andra kretslopp binds de emellanåt ihop, för att vidare kunna fortsätta sin bana. I detta avslutande kapitel funderar jag på hur processen framskridit från konsertidé till denna skriftliga redogörelse.

Ett år har förflutit sedan idén om denna konsert började bubbla. För att temporärt sluta denna cirkel tog jag mig till Kabelfabriken i Helsingfors där Teater 90° spelade pjäsen "Lit de Parade". När vi i publiken mumsade i oss pepparkakor som på scenen gräddats i kremationsugnen, dök färggranna tankar upp. Makabert eller lustigt, sorligt eller realistiskt? Det praktiska greppet i pjäsen övertas ändå av det magiska, och spänningen byggs upp mot finalen, "The Greatest Vanishing Act". Publiken väntar på ett stort speciellt nummer, ett försvinnande, i den sista akten. Men är det sen så märkvärdigt när det väl händer? Döden undersöks på ett underhållande sätt. Som om allt bara var en illusion, teater, omöjlig att gripa, att begripa. Jag reflekterar över vår version och finner likheter.

För att konkretisera mitt arbete, presenterade jag mitt opus för läkarstuderande som är på tröskeln till arbetslivet. Läkarna hör till en arbetsgrupp som handskas med döden till och med dagligen. Jag hade därför hört för mig hur de förbereds för denna utmaning i det redan så hårda yrket. Jag förundrades över bristen på coaching och tänkte att jag kunde bidra med ett sätt att närma sig det känsliga ämnet. Diskussionen i samband med presentationen blev givande. De förnuftiga läkarna förbereds inte direkt, men förbereder nog sig själva en lång tid för att bemöta döden. Alla hade hittat sitt egna sätt att närma sig saken. Det biologiska tänkandet dominerade i yrkeslivet men i det privata livet sökte många något utöver det rationella. Det sökandet är ofta väldigt personligt och speciellt musiken verkade vara en stark ledstjärna.

En utav de unga läkarna berättade om en artikel hon läst. I den berättas att läkare vet så mycket om döden och om tiden före det, att de t.o.m. dör på annat sätt än vanliga människor. Vi reflekterade vidare över varför läkare förväntas hämma sina känslor och hur olika förhållningssätt folk i allmänhet har till döden. Vi funderade på hur ofattbart ett barns död är. Men vidare hur en åldring på hospisvård bäddas in i änglalakan när

tiden är inne. Kanske man just i terminalvård, i livets slutskede, kunde använda mer konst som hjälpmedel. Vi begrundade ännu till sist huruvida det är vissa egocentriska konstnärer vilka skapar konst som ger den bilden åt oss att döden är något ledsamt och tragiskt. Alternativt finns det konst som har en mera rationell syn på det stora frågetecknet i livets slut.

Att använda konst, och i mitt fall musik, som ett sätt att närma sig ett emotionellt ämne känns som ett lyckat alternativ. Musik fungerar som ett starkt verktyg när vi bearbetar våra känslor. Min roll som begravningsmusiker har fått en klarare ram, jag räddar inte världen men kan försöka beröra någon som kanske behöver nås.

Att tvinga någon att tänka eller känna fungerar inte så bra. Men att erbjuda en möjlighet, eggande atmosfär och utrymme för tankar, kan vara fruktbart. Lyssnaren kan lockas till att röra sig på osäkrare områden. På basen av konsertens respons, tror jag att vi lyckades skapa en sådan stämning under vår konsert. Vi lyckades inspirera till reflektion kring det känsloladdade ämnet. Våra motiv; den mångfasetterade och modellerbara, den cyniska, den lättande, befriande och naturliga, den pliktrogna Simbergiska, den lindrande Nangijalska, den rättfärdiga, den skonsamma, samt den ironiska Döden; gavs möjlighet att presentera sig i konserten. Jag anser att vi erbjöd publiken en möjlighet att få bekanta sig med det gåtfulla och färgrika fenomenet.

Man kan skapa en konsert kring ett tema på flera sätt. Att bygga upp en helhet från början till slut ger perspektiv. Man kan bestämma sig för att vinkla sig från flera eller bara ett håll. Den här processen lämnade många trådar lösa. De trådarna spinns vidare. Måste man förstå helheten för att bjuda på bara en bit? Eller kan man hoppa ut i det okända utan att veta vad som väntar? Och om någon annan redan vet vad som väntar, skall man lyssna på honom eller skall man hoppa oviss på sitt eget sätt? Jag anser att man kan hoppa ut i det främmande. Men så färden inte blir alltför diffus, kan det vara gynnsamt att samla lite vägkost och ha med sig någon slags karta. Risken är också motsatsen. För den som gapar efter (för) mycket, mister ofta hela stycket. Under den här färden lärde jag mig lite om att begränsa. När man ger sig in på tabun stöter man även på obekvämare ämnen. Jag tänkte på om det är nödvändigt att ta ställning i dessa frågor. Hur öppna kan man lämna tankar när man presenterar dem i en konsert? Vi valde att ta ställning till de frågor som berörde oss.

Under årets gång har jag märkt hur döden i olika sammanhang regelbundet dyker upp i kultur och media. Antingen har det gångna året varit fräppant dödstematiskt, eller sen - med större sannolikhet - har mina ögon öppnats för ämnet. I och för sig är döden ett så brett ämne, att det tangeras på väldigt många fronter. Nya vinklingar och nyanser uppkommer och gamla tas upp på nytt eller moduleras. Jag hittar ideligen nya kopplingar i den musik jag utövar. De mångfasetterade tolkningarna av döden göms ibland bakom toner eller ord. Emellanåt är de kamouflerade i bilder eller färger. Vår uppgift förblir att återuppliva och lösa kryptot. Min bild av döden består öppen och får formas med tiden. Samtidigt formar den bilden min tid och mina tolkningar.

Som helhet är jag väldigt nöjd med denna process. Målet att presentera, bena upp och reflektera kring arkitekturen i denna skapelseberättelse har uppfyllts. Mycket har skett från de första impulserna fram till dessa avslutande ord. Det är inte så simpelt att föra fram ett budskap. Att öppna kanalerna kräver mer än ett i iver hopklistrat kollage. Dock är det ett steg framåt. Om vi lyckas nå en enda individ i publiken känns det som en vinst. Att kunna sätta målsättningarna i rätt proportion och bjuda publiken på det man lovat är en utmanande ekvation.

Skrivprocessen gav perspektiv och hjälpte till att greppa helheten. Den omtöcknande terminologin visade sig vara utmanande och ytterligare spelade ämnets kluvna logik spratt med mig. Jag hade tänkt mig att bättre kunna greppa döden i konsten som helhet, att på något sätt få en överblick. Nu känns det skrattretande att jag ens tänkt tanken. Först nu inser jag tematikens oändlighet och ogripbarhet. Det är onödigt, om inte omöjligt, att söka ord till det som flyr verkligheten. Kanske utan att tänka på det, trivialiserade jag döden smaklöst genom att trots allt försöka förklara den. Om jag nu skulle välja motiven till konserten igen, skulle det troligtvis se ganska annorlunda ut. Idag kanske jag småler åt de tankar som då snurrade i mitt huvud. Ändå måste man tro på det man tänker i nuet. Annars blir det ju inte äkta.

Jag har funderat på om vår konsert sist och slutligen var något annat än placebo. Och om det egentligen spelar någon roll. Min fixa idé om att allt måste ha en så konkret och resulterande mening har spåtts ut. Min helhetstänkande världsbild har fått en ny dimension och några bitar i pusslet har åter hittat sin plats. Samtidigt märker jag hur många bitar som fattas. Och det oändliga växer.

Epilog

"For life is quite absurd
And death's the final word
You must always face the curtain with a bow.
Forget about your sin - give the audience a grin
Enjoy it - it's your last chance anyhow."

-Eric Idle-

Källor

Ariés, Philippe 1985. Images of Man and Death. Cambridge, MA: Harvard University Press

Dunvagen Music Publishers. <http://www.philipglass.com/calendar.php>, (läst 18.11.2011)

Guthke, Karl Siegfried 1999. The gender of death: a cultural history in art and literature. Cambridge, University Press

Heinänen, Kaisa 2010. Kuolema lyö varjot seinään. Helsingin Sanomat. 8.12.2010, C1.

Junttu, Kristiina 2010. Vauhdin hurmaa ja liikkeen hiljaisuutta koskettimilla. (Raportti; Kehittäjäkoulutus, Sibelius-Akatemia) http://www.junttu.net/_/_/sisallys.html, (läst 18.11.2011)

Kiasma museet för nutidskonst.
<http://www.kiasma.fi/ohjelmisto/nayttelyt/saaraekstrom>, (läst 18.11.2011)

Konstmuseet Ateneum. <http://www.ateneum.fi/default.asp?docId=12491>, (läst 18.11.2011)

Llewelyn, Nigel 1997. The Art of Death: visual culture in the English death ritual c.1500-c.1800. London, UK: Reaktion Books Ltd.

Schwarzbauer, Michaela 2001. Der Totentanz. Musik in der Schule 2001 (1), 10-16

Stiftelsen Åbo 2011 http://www.turku2011.fi/uutiset/kuolema-ja-sen-monet-kasvot-nayttely-wamissa_fi, (läst 18.11.2011)

Svenska Akademien 1923. Svenska Akademiens Ordlista. Stockholm: Svenska Bokförlaget, P.A. Norstedt & Söner

Townsend, Chris 2008. Art and Death. London: I.B. Tauris & Co. Ltd.

Zodiak Uuden tanssin keskus. <http://www.zodiak.fi/fi/component/content/article/893-gisellen-keveys-ja-kuolema>, (läst 18.11.2011)

Andra inspirerande källor

Goethe, Johann Wolfgang von 1992. Nuoren Wertherin kärsimyksen/suomentanut Markku Mannila. Helsinki: Otava.

Lindgren, Astrid 1973. Bröderna Lejonhjärta. Stockholm: Rabén & Sjögren.

Perrault, Charles 1955. Gåsmors sagor. Stockholm: Nordstedt.

Programblad

A j a s s a !
2 0 1 1

Nachspiel
mit dem Tod

-eli yhdeksän
luonnosta
kuolemasta

Konserttisali
Ruoholahdentori

H e l s i n k i
16. Maaliskuuta 19:30

Ensikosketukseni kuolemaan oli akvaariossa selällään kellunut kala. En silloin osannut ymmärtää kuolemaa, enkä usko, että ymmärrän täysin nytkään. Miksi kuolemaa on niin vaikea käsitellä? Aikuistuessaan oppii, että myös luopuminen kuuluu elämään. Ehkä se oppi helpottaa kuoleman aiheuttaman lopullisen eron hyväksymistä. Se ei kuitenkaan tee luopumisesta helppoa.

Elämäni aikana en tule koskaan näkemään kuoleman todellisia kasvoja.

Voin vain kuvitella.

György Kurtág (1926-): Játékok IV

Harangok, Kellot

Prelúdium és valcer F-ben. Preludi ja valssi F-Duurissa

Hommage á Sály László

Hommage á Halmágyi Mihály

Kéz a kézben. Käsi kädessä

Verés. Lyönnit

Dühös korál. Hurja koraali

Tanulmány a "Hölderlin"-hez. Asemaharjoitus Hölderlin lauluihin

Maurice Ravel (1875-1937): Ma mere l'oye. Hanhiemon tarinoita.

I.Pavane de la Belle au bois dormant. Pavane prinsessa ruususelle

II.Petit Poucet. Peukaloinen

III.Laideronnette, Impératrice des Pagodes. Laideronette, pagodien keisarinna

IV.Les entretiens de la Belle et de la Bete. Kaunottaren ja hirviön keskustelu

V.Le jardin féerique. Lumottu puutarha

György Kurtág: Játékok IV

Köd-kánon. Kaanon sumussa

Kyrie

Herman Rechberger (1947-): Cinco canciones. Sobre poemas de F.G.Lorca.**György Kurtág**: Játékok IV

Sarabande.

Hommage á Paganini

Philip Glass (1937-): Les Enfants Terribles

I. Kohtaus: Ouverture

II. Kohtaus

Despida

Si muero
Dejad el balcón abierto

El niño come naranjas
Desde mi balcón lo veo

El segador siega el trigo
Desde mi balcón lo siento

Si muero
Dejad el balcón abierto.

Cada Cancion

Cada canción
es un remanso
del amor.
Cada lucero,
un remanso del tiempo.
Un nudo del tiempo.
Y cada suspiro
un remanso del grito

Federico García Lorca (1898-1936)

Hyvästely

Jos kuolen,
jättäkää parveke auki

Pieni poika syö appelsiineja,
parvekkeeltani voin nähdä hänet

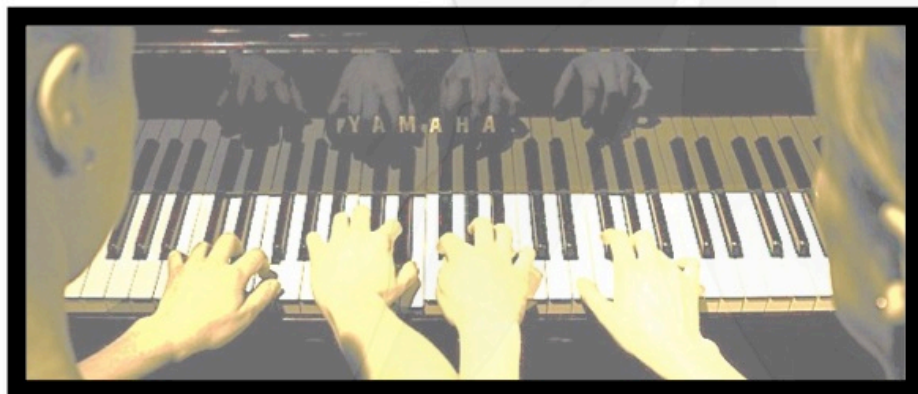
Sadonkorjaaja niittää vehnää,
parvekkeeltani voin kuulla hänet

Jos kuolen,
jättäkää parveke auki.

Jokainen laulu

Jokainen laulu
on rakkauden
jäänne
Jokainen tähti
on ajan jäännne.
Ajan taitekohta.
Ja jokainen huokaus
on huudon jäännne

Käännös: Pia Leppänen

Cada Cancion

Cada canción
es un remanso
del amor.
Cada lucero,
un remanso
del tiempo.
Un nudo del tiempo.
Y cada suspiro
un remanso del grito

Malagueña

La muerte
entra y sale
de la taberna.
Pasan caballos negros
y gente siniestra
por los hondos caminos
de la guitarra.
Y hay un olor a sal
y a sangre de hembra,
en los nardos febriles
de la marina.
La muerte
entra y sale
y sale y entra
la muerte de la taberna.

Camino

Cien jinetes enlutados,
¿dónde irán,
por el cielo yacente
del naranjal?
Ni a Córdoba
ni a Sevilla llegarán.
Ni a Granada la que suspira
por el mar.
Esos caballos soñolientos
los llevarán,
al laberinto de las cruces
donde tiembla el cantar.
Con siete ayes clavados,
¿dónde irán,
los cien jinetes
Andaluces del naranjal?

Jokainen laulu

Jokainen laulu
on rakkauden
jäänne
Jokainen tähti
on ajan
jäänne.
Ajan taitekohta.
Ja jokainen huokaus
on huudon jäänne

Malagueña

Kuolema astuu
sisään ja ulos
kapakasta.
Mustat hevoset ja
synkät ihmiset
kulkevat kitaran
syviä teitä.
Ja tuoksuu suola,
ja naaraan veri,
rannan kuumeisista
narduksista.
Kuolema astuu
sisään ja ulos,
ulos ja sisään käy
kuolema kapakkaan.

Tie

Sata surupukuista ratsastajaa,
minne ovat menossa
appelsiinilehdon matalaa taivasta
pitkin?
Eivät he koskaan saavu Cordobaan,
eikä Sevillan.
Eivätkä Granadaan joka
huokaa merta.
Nuo uneksivat hevoset
kantavat heitä
ristien labyrinttiin
missä laulut vapisevat
Seitsemän surun lävistäminä
minne ovat menossa
ne sata ratsastajaa
Andalusian appelsiinilehdoilta?

Les Enfants Terribles, II. Kohtaus

Gerard:
Paul. Paul,
Qu'est-ce que tu as?
Parle-nous. Racontez!

Dargelos:
On n'a rien à raconter, m'sieur.
On jouait aux boules de neige
je lui en ai jeté une;
elle devait être très dure.
Il l'a reçue en pleine poitrine,
il a fait Oh!
il est tombé comme ça.
J'ai d'abord cru qu'il
saignait du nez
à cause d'une autre boule de neige.

Gerard:
Monsieur, monsieur,
il avait caché une pierre
dans la boule de neige.

Paul:
Pardonnez-moi.
J'avais reçu une boule de neige dans
la poitrine.

Gerard:
Cette boule de neige cachait une pierre.

Paul:
Gerard est fou.
Cette boule de neige
était une boule de neige.
Je courais...
J'ai dû avoir une congestion.

Gerard:
La voiture est là.
Je vais le reconduire à la maison.

Gerard:
Paul. Paul,
Mikä sinulla on?
Puhu meille. Kerro!

Dargelos:
Ei meillä ole mitään kerrottavaa, herra.
Leikimme lumipalloilla
Heitin häntä kohti;
sen täytyi olla hyvin kova.
Se osui suoraan hänen rintaansa,
ja hän vain 'Oi!'
hän kaatui näin.
Luulin aluksi että hänen
nenästä vuoti verta
toisen lumipallon iskusta.

Gerard:
Herra, herra,
hän piilotti kiven
lumipalloon.

Paul:
Anteeksi!
Lumipallo osui minun
rintaani.

Gerard:
Lumipallo piti sisällään kiven.

Paul:
Gerard on hullu.
Se oli ihan
tavallinen lumipallo.
Juoksin...
Taisin saada verentungoksen.

Gerard:
Auto on tuolla.
Lähden viemään hänet takaisin kotiin.

Jean Cocteau (1889-1963)

Käännös: Robert Näse

P i a L e p p ä n e n S u s a n n a T o r v i

Varsinais-Suomesta, tois`ja tältpuol jokke olevat Susanna ja Pia kulkivat molemmat omia polkujaan kunnes muutaman mutkan kautta löysivät Helsingin Metropoliaan suorittamaan pianistin tutkintojaan. Opiskelujen loppusuoralla olevaa Susannaa ohjaa Valeria Resjan ja Piaa luotsaa Janne Mertanen. Duon jäsenten yhteistyötä on lujittanut molempien intohimo pianoon, monimuotoisena ilmaisuvälineenä. Tätä monimuotoisuutta he haluavat kehittää edelleen ja näin löytää uusia ulottuvuuksia pianon kiehtovasta maailmasta.

Illan kruunaavat:

Robert Näse, baritoni

Anni Syrjäläinen, piano

Matias Haakana, tenori

Linda Rolig, sopraano

Sekä

Tuukka Törneblom ja **Janne Hast**, valot

“For life is quite absurd and death's the final word
You must always face the curtain with a bow.
Forget about your sin - give the audience a grin
Enjoy it - it's your last chance anyhow.”

-Eric Idle

Marknadsförling

Konsertens affisch

Nachspiel mit dem Tod

-eli yhdeksän luonnosta kuolemasta

Philip Glass,

Pia Leppänen

György Kurtág ,

Susanna Torvi

Maurice Ravel,

mukana myös :

Herman Reichberger

Anni Syrjäläinen ,

Konserttisali

Robert Näse ,

Ruoholahdentori 6

Matias Haakana ,

Helsinki

Linda Rolig

16.3.2011

Liput 10/5 €

klo.19.30

tuntia ennen

ovelta .

Ajassa !
2011

Konsertens hemsida på Facebook

The screenshot shows a Facebook event page for "Nachspiel mit dem Tod - eli yhdeksän luonnosta kuolemasta". The browser address bar shows the URL: <http://www.facebook.com/home.php?#/event.php?eid=182348915142207>. The Facebook logo and search bar are visible at the top. The event title is "Nachspiel mit dem Tod - eli yhdeksän luonnosta kuolemasta" with a "Redigera evenemang" link. Below the title is a "Skicka meddelande till gäster" button and the text "Du Kommer - Dela - Offentligt evenemang".

The event details are as follows:

- Tid:** den 16 mars - 19:30 - 20:30
- Plats:** Konsertisali, Ruoholahdentori 6, Helsingi
- Skapad av:** Pia Leppänen, Susanna Torvi

Mer info: Ensikosketukseni kuolemaan oli akvaariossa selällään kellunut kala. En silloin osannut ymmärtää kuolemaa, enkä usko, että ymmärrän täysin nytkään. Miksi kuolemaa on niin vaikea käsitellä? Aikuistuessaan oppii, että myös luopuminen kuuluu elämään. Ehkä se oppi helpottaa kuoleman aiheuttaman lopullisen eron hyväksymistä. Se ei kuitenkaan tee luopumisesta helppoa.

Elämäni aikana en tule koskaan näkemään kuoleman todellisia kasvoja. Voin vain kuvitella.

Philip Glass, György Kurtág, Maurice Ravel, Herman Rechberger

Ainutlaatuisia musiikillisia mielikuvia kuoleman eri kasvoista nykymusiikin merkittävimpien säveltäjien innoittamina Ajassa 2011 - festivaalin profiilikonsertissa

Susanna Torvi (piano) Pia Leppänen (piano)

mukana myös:
Anni Syrjaläinen (piano), Robert Näse (baritoni), Matias Haakana (tenori) ja Linda Röllig (sopraano)

Liput 10/5€ tuntia ennen oveita

Dela: Inlägg, Länk, Foto, Filmklipp

Skriv något...

Susanna Torvi
Ohjelma:
Philip Glass: Kaksi kohtausta oopperasta Les Enfants Terribles
György Kurtág: Játékok IV
Maurice Ravel: Ma Mère l'Oye
...
Visa mer ▼
för 49 minuter sedan · Gilla · Kommentera

Pia Leppänen
Ajassa 2011!
Ajassa 2011 on uuteen ja ajankohtaiseen musiikkiin keskittynyt festivaali, joka järjestetään Helsingissä 14.-17.3.2011. Festivaalin järjestäjät: Pääjärjestäjä Metropolia - ammattikorkeakoulu, m...
för 4 timmar sedan · Gilla · Kommentera · Dela

Pia Leppänen
Ajassa 2011- festivaali
Plats: Teatteri Kapsäkki, Helsingin konservatoriotalon konserttisali
Tid: den 14 mars 2011 18:00
för 4 timmar sedan · Gilla · Kommentera · Dela

Ta bort från Mina evenemang · Exportera

Facebook © 2011 · Svenska Om Facebook · Annonsering · Utvecklare · Jobba hos oss · Sekretess · Användarvillkor · Hjälp

Done

Konserten på kompositörens hemsida

The screenshot shows a Firefox browser window displaying the Philip Glass website's calendar page. The browser's address bar shows the URL <http://www.philipglass.com/calendar.php>. The website header features the name "philip glass" in a large, lowercase serif font, with a navigation menu below it containing links for "home", "news", "calendar", "biography", "music", "gallery", "community", and "contact". The main content area is titled "philip glass calendar" and shows a calendar for "maaliskuu 2011". A pop-up window is open over the date March 16th, providing details for an event in Finland: "Millöin" (When) is "keskiviikko, 16. maaliskuuta 2011"; "Missä" (Where) is "Metropolia University, Finland (kartta)"; and "Kuvaus" (Description) is "Metropolia University Students perform Philip Glass' 'Les Enfants Terribles'". There are also links for "lisää tietoja" and "kopioi omaan kalenteriin".

This image is a zoomed-in view of the event details for Finland on March 16th from the previous screenshot. It shows the "philip glass" logo at the top, followed by a navigation menu with "calendar" highlighted. Below the menu, the text "ss calendar" is visible. The calendar header shows "maaliskuu 2011" and navigation options "Tulosta", "Viikko", and "Kuuka". The calendar grid shows the date "16. maaliskuuta" highlighted. The event details pop-up window is centered, displaying the following information:

- Finland**
- Millöin** keskiviikko, 16. maaliskuuta 2011
- Missä** Metropolia University, Finland ([kartta](#))
- Kuvaus** Metropolia University Students perform Philip Glass' "Les Enfants Terribles"
[More Info on Event](#)
- [lisää tietoja»](#) [kopioi omaan kalenteriin»](#)

Konserten på Metropolias hemsida

Metropolia.fi · Hae opiskelijaksi · Opinto-opas · Metropolian wiki · Moodle · Tuubi (intranet)

Metropolia IN ENGLISH
SUOMEN SUURIN AMMATTIKORKEAKOULU

Yhteystiedot | Ota yhteyttä | Hae sivustolta

AJANKOHTAISTA | KOULUTUSOHJELMAT | PALVELUT | TUTKIMUS JA KEHITYS | MEDIALLE | TIETOA METROPOLIASTA

Klassisen musiikin konserttiarkisto 2010-2011

Konserttiarkistostamme löydät kaikki järjestämämme konsertit.

Ajassa 2011! - Nachspiel mit dem Tod - eli yhdeksän luonnosta kuolemasta, Pia Leppänen ja Susanna Torven profilikonsertti

Ajassa! 2011 - Nachspiel mit dem Tod - eli yhdeksän luonnosta kuolemasta Pia Leppänen ja Susanna Torven profilikonsertti ke 16.3.2011 klo 19.30

Ohjelma:

György Kurtág: Játékok IV
Maurice Ravel: Ma Mere L'oye
Herman Rechberger: Cinque Canciones (sobre poemas de F.G. Lorca)
Phillip Glass: Les Enfants Terribles, scene 1, 2

Susanna Torvi, piano
Pia Leppänen, piano
Robert Näse, baritoni

Avoimet työpaikat

Uutiset

Tapahtumat

Konsertit, klassinen

Konsertit, pop/jazz

Teatteri

Näyttelyt

Seminaarit

Muut tapahtumat

Klassisten konserttien arkisto
[2010-2011] [2009-2010] [2008-2009]

Nachspiel mit dem Tod
eli yhdeksän luonnosta kuolemasta

György Kurtág	Pia Leppänen
Philip Glass	Susanna Torvi
Maurice Ravel	robert.nase@metropolia.fi
Herman Rechberger	Anni Syyttömyys
Konsertti	Robert Näse
Ruoholahden 6	Matti Hiltunen
Hälsäki	Linda Tuilly
16.3.2011	Liput 10/5 €
Klo 19.30	tuotto osuu ovella.

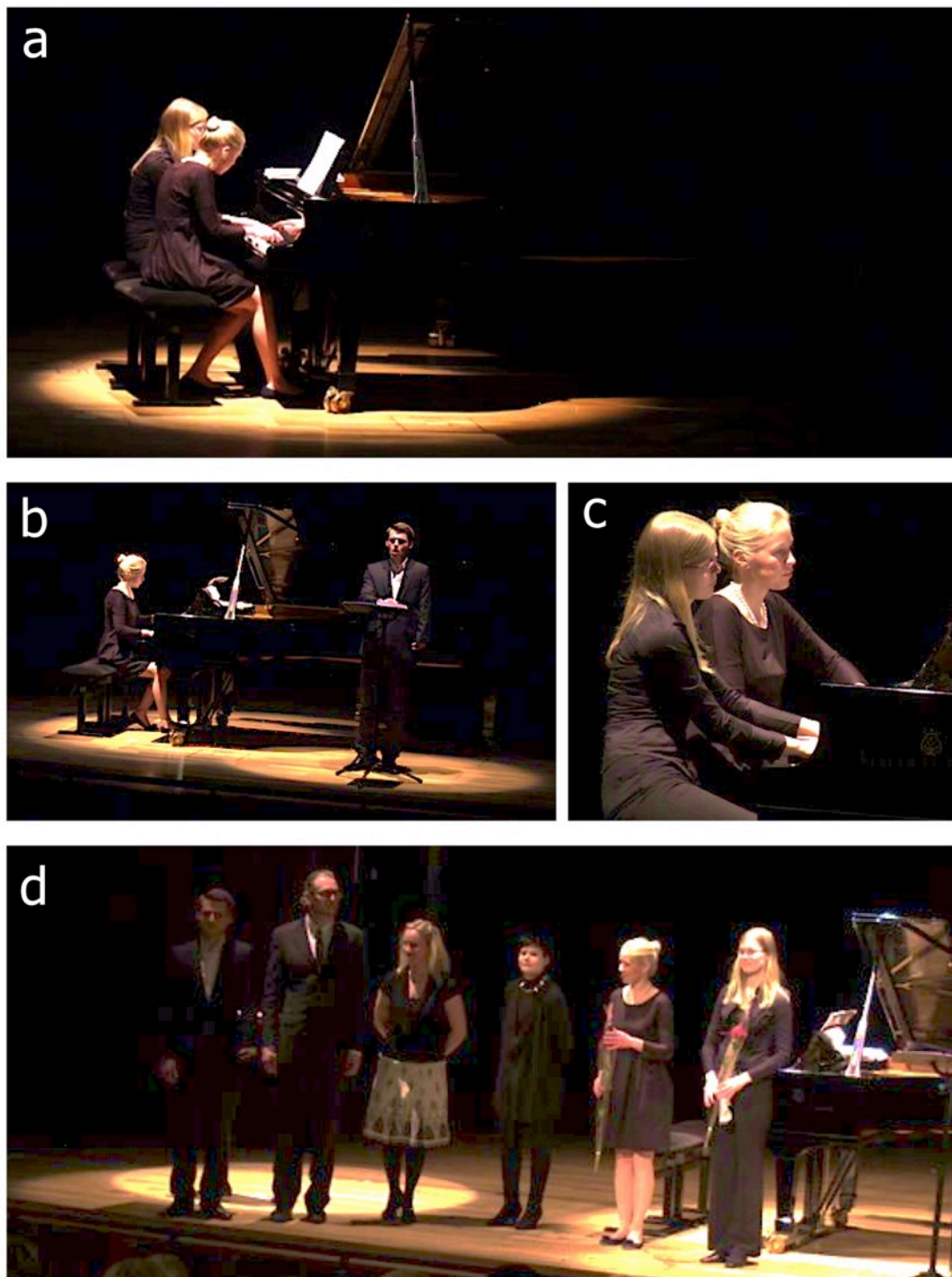
Paikka:
Konserttisali
Ruoholahdentori 6

Liput:
10 / 5 € ovelta tuntia ennen konserttia

Liikenneyhteydet:
Metro lännen suuntaan, pääteasema Ruoholahti
Bussit: 65A, 66A, 21V, 20, 15, Länsiväylän ja Lauttasaaren kautta liikennöivät seutulikenteen bussit,
pysäkki Ruoholahden kauppakeskuksen kohdalla
Rattiovaunu B, Ruoholahden metroaseman pysäkki

20.03.2011 Metropolia Sinebrychhoffin taidemuseon konserttivieraana
18.03.2011 Händel: La Resurrezione - Ylösnousemusatorio

Bildpanel

Intensiva ögonblick under konsertkvällen. Flygeln tämjs fyrhändigt med toner av György Kurtág (a) och Maurice Ravel (c). Konserten kryddas med Herman Rechbergers "Cinco Canciones" (b). Artisterna tackas med applåder och blomster (d), från vänster Robert Näse, Matias Haakana, Linda Rolig, Anni Syrjäläinen, Pia Leppänen och Susanna Torvi.

DVD-inspelning från konserten

